

KT
Pääsopijajärjestöt
Tehy

8.6.2010

Kunnallisen työsuojeluyhteistoiminnan vaikuttavuuden kehittäminen

Kuntasektorin sopimusosapuolet perustivat sopimuskaudella 2007 – 2009 yhteisen työryhmän, jonka tehtävänä oli tehdä perustellut toimenpide-esityksensä työsuojelun yhteistoiminnan tuloksellisuuden parantamiseksi, työsuojelupäällikön työnantaja-aseman vahvistamiseksi sekä työsuojeluvaltuutettujen aseman ja toimintaedellytysten kehittämiseksi. Työryhmän työ valmistui marraskuussa 2009.

Työryhmä toteutti keväällä 2009 selvityksen työsuojeluyhteistoiminnan toimivuudesta kunnille ja kuntayhtymille lähetetyllä kyselyllä. Kyselyn tulosten mukaan työsuojeluvaltuutettuja työllistivät eniten sisäilmakysymykset, tarkastuksiin osallistuminen, epäasiallinen kohtelu ja häirintä, vaarojen tunnistaminen sekä riskien arviointi ja työilmapiirikysymykset. Työsuojelutoimikuntia työllistivät edellisten lisäksi työhyvinvointiasiat yleensä sekä sairauspoissaolosten seuranta. Kyselyn yhteenvedo löytyy Kunnallisen työmarkkinalaitoksen verkkosivuilta www.kuntatyonantajat.fi > työelämän kehittäminen sekä järjestön verkkosivuilta.

Työryhmä on valmistellut suositukset käytännön toimenpiteistä työsuojelutoiminnan kehittämiseksi. Työsuojelutoiminnalla tarkoitetaan tässä sekä työsuojelua että työsuojelun yhteistoimintaa. (ks. tarkemmin liite 2, Terminologiaa.) Suositukset perustuvat työsuojeluvaltuutettujen ja –päälliköiden kyselyssä esittämiin kehittämis ehdotuksiin. Toimenpidesuosituksen lisäksi työryhmä on laatinut työsuojelutoiminnan tuloksellisuuden arviointimallin (liite 1). Tarkoitus on, että kunnat/kuntayhtymät hyödyntävät toimenpidesuosituksia ja arviointimallia kehittäessään ja arvioidessaan työsuojelutoimintaansa.

Työsuojelutoiminnan kehittämisessä lähtökohtana on, että onnistuneen toiminnan merkitys ja hyödyllisyys sekä työsuojeluvastuut otetaan huomioon organisaation kaikilla tasoilla. Kunnallisilla päätäjillä on tärkeä rooli työsuojelun toimintaedellytysten turvaamisessa. Johto ja esimiehet huolehtivat työturvallisuudesta sekä työsuojelutoiminnan yleisjohtamisesta. Myös työntekijöillä on aktiivinen rooli työpaikan turvallisuuden toteuttamisessa: kukin työntekijä huolehtii osaltaan käytettävissään olevin keinoin sekä omasta että muiden turvallisuudesta ja terveydestä.

KT
Pääsopijajärjestöt
Tehy

8.6.2010

Työsuojelu on osa henkilöstövoimavarojen strategista johtamista. Hyvin toimiva työsuojelutoiminta tukee työssä jaksamista ja työurien pidentämistä kunta-alalla.

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen julkaisuun Yhteistoiminta ja työelämän kehittäminen (2009) on koottu kunta-alan sopimukset ja suositukset tuloksellisuudesta, henkilöstöjohtamisesta, työhyvinvoinnista, yhteistoiminnasta ja osaamisen kehittämisestä.

Suosituksia työsuojeluyhteistoiminnan kehittämiseksi

Osapuolet suosittelevat työpaikoille seuraavia käytännön toimenpiteitä, jotka perustuvat suurelta osin selvityksessä esiin tulleisiin kehittämisehdotuksiin:

- Työsuojelutoiminnan kehittäminen on jatkuvaa ja suunnitelmallista. Selvityksessä ilmeni, että työsuojelutoimikuntien toiminnassa on ollut monin paikoin puutteita. On tärkeää, että
 - työsuojelutoimikunta laatii toimikautensa ajaksi toiminnalleen tavoitteet ja toimintasuunnitelman
 - työsuojelutoimikunta kokoontuu säännöllisesti
 - työsuojelutoimikunta arvioi omaa toimintaansa esim liitteen 1 mukaisesti
- Linjaorganisaation toiminnassa hyödynnetään nykyistä paremmin työsuojelutoimijoiden asiantuntemusta. Työsuojeluvaltuutetun ja/tai työsuojelupäällikön voi kutsua työpaikkakokouksiin keskustelemaan työsuojeluun liittyvistä ajankohtaisista asioista. Työsuojeluasioita tulee käsitellä työpaikkakokouksissa tai vastaavissa säännöllisesti.
- Verkostoyhteistyöllä esim. naapurikuntien kanssa saadaan hyödyllistä vertaistukea omalle työsuojelutoiminnalle.
- Yhteistyötä ja tiedonkulkua parannetaan koko organisaatiossa niin varsinaisten työsuojelutoimijoiden, työsuojelupäällikön ja valtuutettujen kuin myös työterveyshuollon kanssa. Selvityksessä ilmeni, että kaivataan jatkuvaa vuoropuhelua ja keskusteluja eri tahojen kanssa esim. säännöllisin palaverein.
- mm. työilmapiiriselvitysten, henkilöstöraportoinnin ja työterveyshuollon raporttien välityksellä seurataan ja arvioidaan työsuojelutyön toteutumista

8.6.2010

- Johdon ja lähiesimiesten työsuojelutietoisuutta lisätään hyvällä perehdyttämällä sekä monipuolisella koulutuksella.
- Työsuojelupäällikkö edustaa työnantajaa. Työsuojelupäällikköä nimettäessä kiinnitetään huomiota henkilön asemaan työyhteisössä ja etusijalle tulisi asettaa johto-/esimies-asemassa oleva henkilö.
- Työsuojelutoimikunnassa kannattaa säännöllisesti tarkastella alan koulutustarjontaa ja toimikunnan jäsenten tasapuolista osallistumista koulutukseen. Mm. Työturvallisuuskeskus (www.ttk.fi) sekä järjestöt tarjoavat työsuojelukoulutusta. On saatu hyviä kokemuksia siitä, että työsuojelupäällikkö ja -valtuutettu taikka ns. työsuojeluparin muodostava lähiesimies ja työsuojeluasiamies osallistuvat yhdessä samaan koulutukseen.
- Työsuojelupäälliköitä aktivoidaan osallistumaan koulutuksiin, koska työsuojelupäälliköillä on oltava laaja-alaiset valmiudet työelämän ja työyhteisöjen kehittämistä koskeissa asioissa sekä johtamisen perusasioissa.
- Yhteistä koko henkilöstölle kohdennettua koulutusta työsuojeluasioissa lisätään ja tehostaan.
- Perehdyttämistä tehostetaan työturvallisuusasioissa koko henkilöstölle, huomioiden myös opiskelijat ja harjoittelijat. Perehdyttämisen ohjeiden ja toimintaperiaatteiden laatimiseen otetaan mukaan myös työsuojeluvaltuutettu.
- Työsuojelutoimijoiden toimintaedellytykset varmistetaan mm. varamalla heille riittävästi aikaa sekä toimivat työvälineet ja asianmukaiset toimitilat.
- Työsuojelutoimijoille löytyy tukea ja ohjeistusta verkossa. Tutustu esim. Työsuojelupankin sivut www.tyosuojelutietopankki.fi, Työterveyslaitos www.ttl.fi, www.kuntatyonantajat.fi > työelämän kehittäminen/työsuojelu, järjestöjen omat sivut tai Työturvallisuuskeskus www.ttk.fi

Keskustason toimenpiteitä työsuojeluyhteistoiminnan kehittämiseksi

Kunnallinen työmarkkinalaitos ja työmarkkinaosapuolet ovat sopineet toteuttavansa yhteisiä toimenpiteitä työsuojelua ja työsuoje-

KT
Pääsopijajärjestöt
Tehy

8.6.2010

luyhteistoimintaa koskevan lainsäädännön, sopimusten ja suositusten tunnetuksi tekemiseksi kuntaorganisaatioissa. Tavoitteena on korostaa työsuojelutoiminnan merkitystä strategisen henkilöstöjohtamisen, tuloksellisuuden ja työhyvinvoinnin edistäjänä.

Osapuolet kokoavat ja levittävät tietoja hyvistä työsuojeluyhteistoiminnan ja työsuojelutyön käytännöistä ja toimintamalleista mm. työsuojeluasiamies- ja työsuojeluparitoiminnasta.

KT antaa ohjeistusta mm. työsuojelupäälliköiden koulutuksesta, työsuojeluvastuun jakaantumisesta, johdon tuesta työsuojelupäälliköille, työsuojelupäällikön asiantuntemuksen hyödyntämisestä ja ajankäyttökysymyksistä. KT lisää vuorovaikutteista työsuojeluviestintää työsuojelupäälliköille.

Osapuolet jatkavat näiden työsuojeluyhteistoimintaan liittyvien toimenpiteiden tukemista ja toimenpidesuosituksen toteutumisen seuranta.

- Liite 1 Työsuojeluyhteistoiminnan tuloksellisuuden arviointi
- Liite 2 Terminologiaa

KT
Pääsopijajärjestöt
Tehy

8.6.2010

Liite 2: Terminologiaa

Työturvallisuus

Työympäristön tila työntekijän turvallisuuden ja terveyden kannalta. Kokonaisturvallisuudeksi kutsutaan tavoitetilaa, jossa ei satu työ-, liikenne-, koti- tai vapaa-ajan tapaturmia. Työturvallisuus on osa organisaation turvallisuutta eli kaikkien turvallisuuteen liittyvien asioiden hallintaa. (Lähde: Työsuojelusanasto. Työterveyslaitos 2006)

Työhyvinvointi

Työhyvinvointia kuvaavia määritelmiä ja lähestymistapoja on useita. Lue Työhyvinvoinnin toimintalinjat ja hyvät käytännöt –suositus kunta-alalle 2007. Alla on koottu muutamia ajankohtaisimpia:

Työhyvinvointi tarkoittaa, että työnteko on mielekästä ja sujuvaa turvallisessa, terveyttä edistävässä ja työuraa tukevassa työympäristössä ja työyhteisössä. (Työterveyslaitos 2009)

Työhyvinvointi tarkoittaa turvallista, terveellistä ja tuottavaa työtä, jota ammattitaitoiset työntekijät ja työyhteisöt tekevät hyvin johdetussa organisaatiossa. Työntekijät ja työyhteisöt kokevat työnsä mielekkääksi ja palkitsevaksi, ja heidän mielestään työ tukee heidän elämänhallintaansa (Työturvallisuuskeskus 2009).

Työpaikan työsuojelutoiminta

Työsuojelu on osa henkilöstövoimavarojen strategista johtamista. Sen tarkoituksena on kehittää työn ja työympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta, kestävää tuloksellisuutta tuottavaa työelämää ja henkilöstön kokemaa työhyvinvointia suunnitelmallisten henkilöstöstrategisten, terveystavoitteisten johtamis- ja toimintatapojen avulla. (Kunnallisen alan työsuojelun yhteistoimintasopimus 2008)

Lakisääteistä toimintaa, jolla järjestetään työympäristö työntekijälle turvallisesti ja terveelliseksi. Samalla huolehditaan mahdollisimman hyvin työn kehittämisestä ja työn tuloksellisuuden varmistamisesta. Työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä huolehtiminen työssä on työnantajan velvollisuus. Työpaikan työsuojelutoiminta perustuu vaaran tunnistamiseen, riskien arviointiin ja terveyttä edistävään toimintaan. (Työsuojelusanasto. Työterveyslaitos 2006)

Työsuojelun yhteistoiminta

Työnantajan ja työntekijöiden yhteistoiminta työsuojelun edistämiseksi säädösten edellyttämällä tavalla. Työsuojelun yhteistoiminnan tarkoituksena on lisätä työntekijän mahdollisuuksia vaikuttaa työpaikkansa työsuojeluun. (Työsuojelusanasto. Työterveyslaitos 2006)

KT
Pääsopijajärjestöt
Tehy

8.6.2010

Työnantajan ja työntekijöiden yhteistoimintaa, jonka tavoitteena on edistää työnantajan ja työntekijöiden välistä vuorovaikutusta ja tehdä mahdolliseksi työntekijöiden osallistuminen ja vaikuttaminen työpaikan turvallisuutta ja terveellisyttä koskevien asioiden käsittelyyn. (Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 44/2006)

Työsuojelun yhteistoiminta on sekä välitöntä että edustuksellista yhteistoimintaa. Yksittäistä työntekijää koskeva asia käsitellään työntekijän ja esimiehen välillä. Välitöntä yhteistoimintaa on myös yhteistoimintamenettelyn piiriin kuuluvien asioiden käsittely esimerkiksi työpaikkakokouksessa. Edustuksellisessa yhteistoimintaelimessä käsitellään henkilöstöä laajasti tai yleisesti koskevia yhteistoimintamenettelyn piiriin kuuluvia asioita.

Edustuksellinen työsuojeluyhteistoiminta tapahtuu työsuojelupäällikön, työsuojeluvaltuutetun, työsuojeluasiamiehen sekä työsuojelutoimikunnan toimintana. Jos työsuojelutoimikunta on yhdistetty YT-elimeen, on tällainen yhdistetty elin kuntaorganisaation työsuojelu- ja työhyvinvointiasioita laaja-alaisesti käsittelevä foorumi.